

PROFESNÍ PORTFOLIO UČITELE

- ✓ **Nástroj** aktivní spoluúčasti učitele na vlastním rozvoji a hodnocení; Nástroj pro profesní a osobní růst učitele;
- ✓ **Funkce portfolia** – prezentační a reprezentační, hodnotící, podpora sebereflexe, podpora dalšího vzdělávání a představy sebe rozvoje a jejich sladění s potřebami školy;
- ✓ **Práce s portfoliem** – pravidelnost práce s portfoliem; práce s portfoliem vyžaduje součinnost se strany učitele, tak vedení školy (popřípadě zavádějícího učitele – mentora); na kvalitní práci učitele je třeba upozornit ostatní nebo naopak pro nedostatek je třeba hledat cestu k nápravě;
- ✓ Pro zpravování portfolia je třeba disponovat potřebnými IT dovednostmi;

CÍL PORTFOLIA

Cílem není zahrnout do portfolia všechna jednání s rodiči, stejně jako přípravy na všechny hodiny, které mají v rozvrhu.

Cílem je:

JEDNÁ SE O ZÁZNAM POSTUPU, KTERÝM PEDAGOG OBYČEJNĚ POSTUPUJE – TYPOVÝ PŘÍKLAD, A PAK O ZÁZNAM MIMOŘÁDNÝCH PŘÍPADŮ.

Do portfolia vkládáme dokumenty a artefakty, které jsou reprezentativní a vypovídají o profesním vývoji pedagoga.

Např.:

Co by mi mohlo sloužit jako podklad zpětné vazby o přípravě na vyučování?

Jaký podklad bych mohla použít pro zamýšlení se nad efektivitou jednání s rodiči?

PRÁCE S PORTFOLIEM

- ▶ **PRVNÍ FÁZE** – výběr vhodných dokumentů, dokládající odpovědi na otázky:
 - ✓ Co se mi v uplynulém období podařilo?
 - ✓ Co mne zajímá, co bych rád/a studoval/a?
 - ✓ S kým spolupracuji ve škole a na čem?
 - ✓ ...
 - ✓ Využívám systematicky reflexi své pedagogické práce ke zlepšování svých profesních činností ve prospěch žáků?
 - ✓ Podílím se na rozvoji školy? Přispívám k vytváření pozitivního profesního klimatu v ní?
 - ✓ Jaká pedagogická aktivita je pro mne přínosem?
 - ✓ Vytvořila jsem nějaké učební listy, texty, které považuji za zajímavé a prospěšné pro realizaci ŠVP?
 - ✓ ...

Důležitá je odpověď na otázku: Proč jsem zařadil/a tento materiál do svého profesního portfolia?

Portfolio bude strukturované.

- ▶ **DRUHÁ FÁZE** – analýza, reflexe a zamyšlení se nad dokumenty; úvaha nad:
 - ✓ Jak se zařazený materiál vztahuje k procesům učení/vyučování?
 - ✓ Jaký vliv může mít na můj profesní rozvoj? Co se z něj mohu naučit nebo dovědět o sobě jako učiteli?
 - ✓ V čem reprezentuje mou práci jako učitele?
- ▶ **TŘETÍ FÁZE** – hodnocení profesního portfolia při setkání s vedením školy:
 - ✓ Většinou jednou ročně;
 - ✓ Formou strukturovaného rozhovoru; nejefektivnější je, pokud rozhovor vede učitel se svým přímým nadřízeným; rozhovor poskytuje zpětnou vazbu nejen učiteli, ale také vedoucímu, napomáhá lepšímu porozumění mezi nimi a má motivující charakter;
 - ✓ Cílem třetí fáze je získat komplexní pohled na výkon profese konkrétního učitele nebo jeho část, třeba hodnocení žáků;
- ▶ **ČTVRTÁ FÁZE** – formulování plánu osobního rozvoje pro příští období;
 - ✓ Je součástí profesního portfolia; vytváří jej učitel a školský management;

STRUKTURA PROFESNÍHO PORTFOLIA

▶ **Strukturovaný profesní životopis;**

▶ **Osobní vzdělávací platforma;**

„Velmi citlivým nástrojem naší práce je hodnocení žáků. ... Co se týče souhrnného hodnocení na vysvědčení, vidím jako optimální hodnocení slovní, které jediné může postihnout všechny nuance žákovy individuální vzdělávací cesty. V průběžném hodnocení, ale vstupuje do hry důležitý aspekt – čas. Jakkoliv by bylo krásné podrobně se žáky rozebírat a popisovat úroveň zvládnutí jednotlivých úkolů, v praxi je to zcela nereálné.“

„... žáci realizovali jízdu zručnosti motorovým vozidlem. Jízda jednoho žáka trvala cca 10 minut, zbývající čas žák sledoval při jízdě své spolužáky. Ověřil jsem si, že pouhým sledováním praktické činnosti nelze získat ani prohlubovat dovednosti. Bylo to ponaučení zejména pro autora aktivity. Řešením je rozdělení třídy na více skupin a umožnit žákům větší prostor pro jízdu. Současně druhou skupinu zaměstnat další aktivitou. Tím se výrazně zefektivní činnost žáků. ...“

Životopis a osobní vzdělávací platforma vyjadřují profesní potenciál učitele. Součástí portfolia mohou být:

- ✓ profesní etika učitele (výsledky dotazníkových šetření, jejichž respondenty jsou žáci, rodiče nebo kolegové; spontánní zpětná vazba od žáků, jejich rodičů, kolegů);
 - ✓ Profesní znalosti učitele: vedení žákovských portfolií; záznamy o osobních rozhovorech se žáky;
- ▶ **Plán profesního rozvoje** (na základě hodnocení a sebehodnocení stanovené osobní profesní cíle a kroky k jejich dosažení);
 - ▶ **Dokumenty dokládající naplňování rámce profesních kvalit učitele:**
 - ✓ Plány výuky;
 - ✓ Prostředí pro učení;
 - ✓ Procesy učení;
 - ✓ Hodnocení práce žáků;

- ✓ Reflexe výuky;
- ✓ Rozvoj školy a spolupráce s kolegy;
- ✓ Spolupráce s rodiči a širší veřejností;
- ✓ Profesní rozvoj učitele;

PŘÍKLADY PRO PORTFOLIO

V portfoliu je založená kompletní pedagogická dokumentace komentované aktivity. Příklad pro portfolio může být komentován následujícím způsobem:

► Praktické cvičení z předmětu „Dopravní služba“

- ✓ Zpracování testu z pravidel provozu na pozemních komunikacích;
- ✓ Průjezd uměle vytvořenou dráhou automobilem;
- ✓ Kontrola technického stavu vozidla;
- ✓ Zastavování vozidla a řešení dopravního přestupku;

Časová dotace od 7:00 h do 13:45 h (přestávka 12:10 – 13:00). Maximální počet žáků 28.

Podnět ke vzniku aktivity: Nezdařený pokus o praktické cvičení tzv. jízda zručnosti.

Problém: v uvedené celkové časové dotaci byli žáci aktivní pouze cca 10 minut.

Žáci vzhledem k nevytíženosti: bavili se, chodili do bufetu, na ubytovnu.

- Nově navržená aktivita: do činnosti po celou určenou dobu se zapojili všichni žáci, bylo procvičeno více vzdělávacích obsahů; žáci byli spokojeni a vzhledem k tomu, že se jednalo o diagnostiku ve skupinách, tak nové praktické cvičení prohlubovalo i týmovou práci;

► Přínos pro mne?

- ✓ Nedostatky původní aktivity jsem musela zdůvodnit a to relevantními argumenty. Vzhledem k tomu, že autor byl muž, nebylo to pro mne jako ženu jednoduché. Vedení školy s argumenty, které upozorňovaly na pasivitu žáků, souhlasilo. Zástupce školy se mnou diskutoval nad možnou nápravou původní aktivity. Autor byl proti změně aktivity a zastával názor, že „žáci se naučí dovednost i pouhým sledováním činnosti“.
- ✓ Původní aktivita byla nahrazena novou.
- ✓ Bylo velmi důležité pro mne, že zástupce školy byl erudovaný odborník v pedagogice a psychologii. Byl nestranný a přístupný argumentaci na úrovni, kterou si představuji u osoby zastávající vedoucí funkci.

► Vedení předmětu Odborná praxe

- ✓ Náročné zejména po stránce komunikační a to se studenty VPS a na druhé straně s garantem odborné praxe;
- ✓ Již při sestavování ŠVP bylo důležité dát do jednotlivých předmětů výchovně vzdělávací cíle a následně obsahy tak, aby navazovaly, na realizaci předmětu Odborná praxe;
- ✓ Současně předmět Odborná praxe zohledňovat činnost výkonných útvarů;
- ✓ Hodnocení předmětu bylo studentem, garantem odborné praxe na výkonném útvaru. Anonymní evaluační dotazník, který vyplňovali studenti, hodnotil provázanost

teoretických znalostí získaných nebo prohlubovaných při studiu na VPŠ a návaznost na praktické činnosti při odborné praxi na výkonném útvaru; hodnocení garantem bylo ve formě tabulky, což bylo přínosem, zejména efektivita času pro garanta, jednoduché vyhodnocení stejných položek u všech studentů;

- ✓ Dokumentace získaná v rámci předmětu byla vyhodnocena a zpracována statisticky, včetně navrhovaných opatření pro následující ročník. Např. rozhodnout, zda pro jednotlivé studijní běhy budou stanovena odlišná témata seminárních prací (domnívám se, že by to bylo pro studující přínosné).

Přínos pro mne?

- ✓ Uplatnila jsem své zkušenosti, mohla jsem realizovat svůj vlastní projekt (nejen ŠVP, ale i předmět, ve kterém se spojují ostatní předměty);
- ✓ Předmět odborná praxe byla realizována bez problémů, podle návrhu;
- ✓ Ověřila jsem si v pedagogické praxi komunikaci (písemnou, telefonickou) se subjekty výkonných útvarů z celé ČR, což bylo pro mne přínosem; uplatňovala jsem etické, odborné, právní, psychologické aspekty komunikace; přínosem byla i samotná zkušenost z organizace předmětu;
- ✓ ...
- ✓ Současným přínosem je pro mne, vedení bakalářské práce „Odborná praxe žáků střední školy se sociálním zaměřením“. Téma si studentka zvolila sama a problematiku odborné praxe řeší z pohledu studentky, která je nespokojená s náplní praxe. Mohla jsem jí poradit, usměrňovat, ale také vyslovit pochopení.

Použité zdroje:

Píšová, M. (2007). *Portfolio v profesní přípravě učitele*. Pardubice: Univerzita Pardubice.

Trunda, J. (2012). *Profesní portfolio učitele: soubor metod k hodnocení a sebehodnocení*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání.